

Forfatter: Bagger, Carl

Titel: FRAGMENTER AF DEN SPANSKE KRØNIKE

Citation: Bagger, Carl: "FRAGMENTER AF DEN SPANSKE KRØNIKE", i Bagger, Carl: *Udvalgte Skrifter*, udg. af OSKAR SCHLICHTKRULL , 1928, s. 213. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-bagger01val-shoot-workid74690.pdf> (tilgået 28. september 2021)

Anvendt udgave: Udvalgte Skrifter

FRAGMENTER AF DEN SPANSKE KRØNIKE.

⌘ I kjender Alle den berømte *Cid!* -
Naar Driveren paa Pyrenæerbjerget
Sit Muuldyr fører nedad Skrænterne,
Da synger han ei om Napoleon -
O nei, han synger om Rodrigo Diaz,
Benævnet Gid; skjøndt Helten leved i
En længst henrunden Tid, besynges *han*,
Og dog har vor Tid havt en Palafox!

⌘ Hvad synges da vel om Rodrigo Diaz?
Der synges om hans Elskov til Ximena,
Der synges om, hvor smuk Ximena var -
Drøm Dig fra Danmark ned til Spaniens Himmell!

1.

⌘ Betænksom sad i guldbetrukne Sal
Ximena, tramped svagt med liden Fod
Og lytted efter sin Rodrigos Trin
Og bøiede det skønne Hoved ned,
For om hun muligt kunde snappe op
En Lyd, en Klirren af hans gyldne Sporer,
En Raslen af hans Klinge stødt mod Væggen,
En Susen af hans mørkblaae Fløielskaabe; -
Men Trinet taug og Sporen klirred ikke,
Og Klingen rasled ei og taus var Kaaben,
Og Alt var tyst, som dengang Herrens Aand
Ved Skabelsen hensvæved over Vandet -
Da glimted Taaren udaf Pigens Øine:
»Forlænge lader han idag mig vente -
Hvad foraarsager vel Rodrigos Stolthed?
214 Hans Skjønhed dog vel ei? det er jo kun
En gammel Egenskab - Narcissus var det.
Hans Viisdom? Salomon var visere.
Hans ædle Herkomst? Alt Achilles stammed
Fra lutter Konger ned. Hans Tapperhed?
Hispanien har ingen feige Sønner.
Alt det, hvorpaa sin Stolthed han begrunder,
Er gammelt, gammeldags og længst nedarvet!« -

⌘ End meer hun klaged i sin Eensomhed:
»To Gange har hans Falk alt slaaet ned
I Gaarden paa min Dueflok; idag
Har med sin Klo den qvalt min Yndlingsfugl -
Den, som ei styre kan sin egen Falk,
Fortjener ei de gyldne Riddersporer,
Ei noget Haandtryk af en trofast Ven,
Og ei et Kys af nogen Piges Mund!«
Men da stod smilende Rodrigo Diaz
I Døren, som han havde holdt paaklem;
Han tog Baretten af med hviden Fjerbusk
Og hviskede med Trods de stolte Ord:
»Og dog gav Kongen mig den gyldne Spore,
Tidt trykked Prindserne dog denne Haand,
Og ikke sjeldent kyssed mig Ximena!«

⌘ Men paa hans Skulder sad den hvide Falk
Med brune, menneskeligt kloge Øine,
Med gule Been, den kostelige Falk,
Nedbragt til Spaniens rige, varme Klima,
Ned til Orangens og Cypressens Zone,

Fra Øen Island, hvor de varme Kilder kaage
Dybt under Jorden, men hvor Overfladen
Er skjult af Sneens sølverhvide Lillier
215 Og savner ellers alle grønne Urter.
Han tog den hvide Falk fra Skulderen
Og knuste den mod Marmorfliserne:
»Der ligger Falken« - sagde muntert han -
»Vær nu ei længer vred paa Falkens Eier,
Nu skal den meer ei jage Dine Duer.
Du havde mistet jo Din Yndlingsfugl,
Jeg vilde derfor ogsaa miste min,
I Stort og Lidet skal vi være eens!« -

☒ »Dog« - sagde pludselig han alvorfuld -
»Pas paa, Ximena, om en føie Tid
Vil Strid der opstaae mellem vore Fædre.
Da skal, i Andres Paasyn, ogsaa vi
See dobbelt koldt og vredent til hinanden;
Og Du skal saadan i Din Kjole tage
Paa begge Sider, gaae to Skridt tilbage,
Og neie stift og fornemt for Rodrigo.
Og jeg skal trække lidt paa Overlæben
Og bukke saare dybt; ja stundom skal
Jeg gaae foruden Hilsen Dig forbi
Og lade som med Villie jeg det gjorde,
Og Du skal vende Dig til Infantinden
Og tale ilde om »den stolte Dreng« -
Og det skal vare ved den ganske Dag!
Men hen mod Aften, elskede Ximena,
Naar Solen synker, er vi meer ei vrede,
Da lægge vi Forstillelsen tilside;
Da sniger jeg mig ind i Slottets Have
Og synger Sange under Vinduet,
Og lidt Du lytter da til Citharen,
Dog ei for længe, sagte sniger Du
Paa lette Fodspids Dig ned til Rodrigo -
216 Vee den, der tør forstyrre Dig og mig,
Naar tause ved Jasminerne vi sidde -
Den Lykke vare skal den ganske Aften!
Men naar den første Nattens Stjerne kommer
Og skræmmer bort mig fra Din elskte Nærhed,
Da skilles vi, da gaae vi Hver til sit -
Dog det skal ikke vare ved bestandig.
Snart fører jeg min Brud hjem til min Borg -.«

☒ Da hørtes Fodtrin udenfor paa Gangen -
Ximenas Moder vil sin Datter see!
Da sprang Rodrigo Diaz ned i Haven:
Fjerbusken vaied og hans Klinge rasled
Og Vinden sused i hans Fløielskaabe;
Men før sin Moder dybt Ximena neied,
Bad om Velsignelsen og gik tilsengs.

2.

☒ Og Zaragoza var i Maurerhænder;
Almoctad hed den alderstegne Konge.
Hvor gammel han end var, saa var hans Sjæl
Dog ung og kraftig; Haanden længtes efter
Erobringer, den vilde herske over
Det hele Spanien, ei kun en enkelt By.

☒ Almoctad klædte som Zigeuner sig,
Achmed, hans Søn, iførtes samme Dragt;
Formummede da ginge Søn og Fader,
Som Speidere paa Veien hen til Burgos.

Men Achmed tog til Orde: »Herre Fader,
Profeten byder Aabenhjertighed,
Men Du gaaer skjult tilværks. Profeten byder:
217 Med krumme Sabel, lange Landser søg
Din Fjende paa den grønne Mark, og da
Vil selv Profeten føre Dig til Seiren!« -

☒ Men Faderen var taus og mørk; han lod
Som om han Sønnens Ord ei havde hørt,
Og videre paa Veien ginge Begge.
Men Achmed tog til Orde: »Herre Fader,
Jeg vorder ræd, thi Veien er saa mørk,
Kan ei vi vende om? - Ei Mahomed
Vil hylle sig i List og Nat, den aabne
Profet foragter List og Nat, og ønsker
Begeistring kun og Dagens stærke Skin.
Ved dette rænkefulde Speidertog
Har Du Profetens Redlighed fornærmet:
Hans lyse Maane saaes paa fjerde Nat
Ei hvor den ellers altid for os lyste -
See Taagen har sig lagt om Træ'r og Buske.« -

☒ Men Faderen var taus og mørk; han lod
Som om han Sønnens Ord ei havde hørt,
Og videre paa Veien gik de Tvende.

☒ Men Achmed greb sin Faders Kjortelflig
Og kasted sig i Støvet for hans Fødder:
»Kald i Erindringen tilbage Dine
Forgængeres Historie, min Fader!
Hvor nu Du hersker, herskede Kalifer
Af den forgudede Ommeiaslæggt.
Fra Ganges, over Asien, gennem det
Forbrændte Africa, hid til Gibraltar
Sig strakte deres Rige, og saalænge
De gik med krummet Sværd den lige Vei
218 Og holdt med Alvor ved Profetens Lære,
Da fulgte Lykken dem - da blomstred Slægten!
Men da de optog vantroe Sæder, da
I Slaget meer ei flammed Mahoms Aand,
Men kun Begeistring, hvis urene Kilde
Var den forbudne Drik - da styrted Slægten!
Hixem den Tredie blev af Folket afsat;
Paa Torvet raabte Mængden aabenlydt:
Der er ei Held meer ved Ommeiastammen,
Den bringer Sorrig over Troens Børn! -
Da sprang paa Torvet frem den Sidste af
Den fordum store Ommeiadeslæggt,
En Yngling var det, Hixems arme Søn,
Med Graad han raabte: giv mig een Dag Sceptret,
Og dræb den næste Dag mig, hvis Jer synes! -
Men Ingen hørte ham og han forsvandt,
Og gik til Africa, i Ørknens ud,
Og - Ørknens Løver aad med Hyl hans Liig
I Sandet. - Fader, o lad ei vor Slægt
Fortørne Herren, liig Ommeiastammen;
Lad os ei *den* Dag leve, at man seer
Dig styrte fra Din Throne, at man hører
Din Achmed raabe: giv mig een Dag Sceptret,
Og dræb den næste Dag mig, hvis Jer synes,
Hvad heller giv min Krop til Ørknens Løver!« - -

☒ Da pegede den gamle Konning op
Imod den brede, mørktilslørte Himmel,
Og svarte barsk: »Profeten er ei vred,
Fordi jeg vil en mægtig Hersker være!
Nei, Mahomed er ikke vred, han gjemmer

Ikkun sin Maane, til den høitforbauset
Skal see Almoctad paa de Christnes Throne!« -
219 Men neppe havde Kongen sagt de Ord,
Før Maanen med sin skjønne, fulde Skive
Op af de sorte Uveirsskyer dukked,
Retsom en pragtfuld Blomst, der springer ud
Med yndigt Farveskjær blandt dunkle Blade.
Pletteret laae det rige Landskab for
Den gamle Konges Øie - see! da viste
Sig for hans Blik en ukjær Skikkelse:
Bagved en Hyldebusk stod alvorsfuld
I Fløielskaaben med de gyldne Fryndser
Rodrigo Diaz, lænet til sit gode Sværd
Og raabte harmfuld til den gamle Konge:
»Hvi gaaer som Tigger Du paa Speiderviis?
Tør ikke meer Du see os kjækt i Øiet?
Ha see! skjøndt Du er Mand med Vaar og Vintre,
Staaer Du tilskamme for en Ungersvend!
Kald dine vilde Horder sammen, sæt
I Sadlen Dig med Perler om Din Turban
Og smyk Dig med Din kongelige Dragt,
Da skal jeg møde Dig i vilden Slag.
Vi har alt længe ventet Dig: langs Grændsen
I vore Borge, Dag og Nat, med Bidsler,
Med Sadler vore muntre Heste stod -
Gaa skamfuld bort og bedre Dig, o Konge!«« -

⚡ Da svarte Kongen: »vel jeg kjender Dig,
Rodrigo Diaz, tæm Dit unge Sind!
Jeg møder Jer med List, thi listig er
Hver Christen, skjøndt han gjerne lader from -
Skal jeg fortælle Dig, hvordan I handle
Selv Eders Konger er Forbrydere,
Hvor lifligt end dem Krøniken vil sminke:
Det er ei længe siden, at Kong Sancho
220 Sin skyldfrie Broder, Antolin, lod smedde
Til Væggen fast og grusomt martred ham
I *nitten* Aar! hvert Aar blev Jernene
Gjort smallere, for at de kunde passe
Den meer og meer fortærte Knokkelhaand.
Men i det tyvende, det sidste Aar,
Da endlig Antolin var Døden nær,
Befalte Sancho, Lænken skulde løsnes.
Da raabte Antolin: lad Lænken sidde,
Med hvad jeg leved, vil jeg ogsaa døe! -
End i Zamora paa hans Gravsteen staaer
Udhuggen Antolin den Lænkebundne;
Da vi Zamora fra Jer tog, vi fandt
Hint Skjændselsmonument for Broderhadet!« -

⚡ Men dette krænkede Rodrigo Diaz,
Vredladen svarte han: »nu, Kong Almoctad,
Hin Liigsteen skal ei meer forarge Dig,
Med Guds Hjælp faae vi atter nok Zamora!«

⚡ Da lød med Haan den onde Konges Svar:
»End faaer Zamora Du, Du faaer dog neppe
Zamoras Kirkeklokker med det samme;
Dem nedtog vi af Kathedralen flux
Og bored Huller i dem langs ad Randen
Og fæsted Messinglænker i hvert Hul.
Omvendte, hænge de i Zaragoza,
Som Lamper, i den hvælvede Moskee!«

⚡ En Torden lød, et Lyn paa Himlen glimted,
Regndraaberne paa Skovens Kroner pladsked;
Iklædt en Handske, syet af sorte Skyer,

Trak Herrens Haand igjen tilbage til sig
221 Langt ind i Himmelen den gule Maane
Og mørknede det før saa lyse Landskab.
Imellem Buskene forsvandt Almocdad!
Men tankefuld til Burgos gik Rodrigo,
Thi Strid der var imellem begge Fædre.

3.

☒ »Og var Ximena da saa meget smuk « -

☒ Ja, Yngling, hun var smuk, saa smuk som Den,
Du end ei saae med legemlige Øine! -
Hvis Du er sytten Aar, da kommer snart
En Tid, da for Din Sjæl sig vise vil
Et Billed af en ung og deilig Pige:
Hun er ei klædt, som dem Du dagligt seer;
I Regnbuefarver hendes Klædebon
Vil svømme for Dit glædedrukne Øie.
Hun er ei jordiskt formet, vækker ingen
Nedværdigende, syndig Eftertragten;
Det er som om Du saae en Himlens Engel
Afspeilet i en sølvblaa Sommersø.
Paa Marken seer Du hende svæve hen,
I Skoven sidder stille hun bag Espen.
Paa Jord har ei Du hendes Lige seet,
Men dog Du haaber, snart at maatte finde
Den deilige, den gaadefulde Gjenstand.
Paa Baller søger Du veemodig hende,
Musikken klinger, o hvor tøver hun?
Du stirrer paa de røde Silkeschawler,
Hold op, Du stirrer til Dit Øie perler!
Gaa bort, gaa raskt fra Ballet, Yngling, flygt:
Hun er ei der, hvor Menneskene færdes!
222 Kun naar Du eensom gaaer i Natten ud
Og vandrer udenfor det Huus, hvor Dandsen,
Hvor Vinen, hvor Musikken sammenblandes,
Derudenfor, naar Du betragter Stjernen,
Der kommer deilig atter hun tilsyne
Og hvisker til Dig: »søg, saa skal Du finde!« -

☒ Hint Billed, Yngling, veed Du, hvad det er?
Det er en Skabning, som Gud Amor kogler:
Han danner den af Morgenrødens Farver,
Af Uskylds Taarer og af Længsels Suk;
Det er et Sendebud fra ham til Dig,
Det melder Dig hans eget nære Komme;
Man kalder det - sit Ideal!

☒ Saaledes,
Saa smuk, som syttenaarig Ynglings Drøm,
Saa reent, saa yndigt formet var Ximena -
Nu svar mig Du, var ei Ximena smuk?

4.

☒ Ximenas Moder treen i Salen ind:
»Min Datter! dræbt i Tvekamp er Din Fader,
Din Faders Morder er Rodrigo Diaz;
Kom tag et Slør, tag sorte Fløielsklæder,
Klæd kulsort Dig, thi sort er nu vor Himmel!« -

☒ Da græd den unge stakkels Elskerinde,
Hun svared': »tag de sorte Klæder bort!
Sorg eier ingen fast og enkelt Farve,

Den værste Sorg desuden kan ei sees.
Sorg har sig spredt i hele Skabningen,
223 Den har sin Andeel i hver Jordens Gjenstand
Og er forklædt i mange Skikkelser;
I hele vor Natur ei Væsen findes,
Der ei er bundet til den fælles Lov:
Hver Gjenstand og dens Farve kjender Smerte.
Derfor kan til min Sorgs Symbol jeg vælge
Det Blaae, det Hvide eller Røde mig -
Tag, Moder, kun de sorte Klæder bort!«

5.

∞ De Voxlys brændte smukt i Klosterkirken,
De Munke sang saa lifligt om vor Frelser;
Paa Altertavlen malet stod hin Busk,
Hin Tjørn i Flammerne paa Sinai.
Da treen i Kirken ind Rodrigo Diaz,
Foruden Sværd, foruden Ridderkaabe,
Foruden Sporer (alting hang derhjemme),
For Altret knælte han og talte saa:
»Prælat, som staaer i hviden Messesærk,
Jeg kommer sorgfuld hid til Skriftemaal,
Thi viid: i Tvekamp dræbte jeg Grev Gormaz.
Nu er det tyst i Grevens Borg: hans Datter,
Min elskede Ximena, hader mig;
Hun ændser ei, hun hører ei min Klage,
Hun lytter meer ei til min Cithers Klang.
I Salene, hvor Munterheden dvælte,
Der ruger Tungsind, aldrig skinner Solen.
Istedetfor de muntre Gjæster kommer
I regelmæssige Besøg kun Lægen -
Prælat, beed Gud om Naade for Rodrigo!«

∞ Da svared Herrens Tjener: »skrift, min Søn,
Men tael oprigtigt! Gormaz er hos Gud
224 Og hører hvert et Ord og melder selv til Herren,
Naarhelst en usand Lyd din Læbe siger.
Heel grusomt har Du endt den Sværdeleeg:
Et Saar var blodig Hevn - hvi dræbte Du -«

∞ Men op mod Himlen hæved da sin Haand
Rodrigo Diaz, sagde: »Herrens Tjener,
Giv nøie Agt, Rodrigo taler sandt.
Jeg kom til Kredsen paa Tourneringspladsen,
Mit Følge holdt i Rader rundt i Kredsen;
Det var mit første Alvorsridt i Livet.
Paa Pladsen sank jeg hen i Grublerier:
Stundom jeg saae min gamle Faders Graad; -
Stundom Ximena hævede sin Haand
Og løfted Myrthekrandsen af sit Hoved
Og gav mig alle Grenene tilbage; -
Stundom jeg stirred i min egen Grav«,
Hvidt klædte gamle Qvinder mig, de lagde
Tilrette for mig i min Katafalk,
Og herreløs stod mine Fædres Borg.
I Kisten laae jeg selv, et mullent Liig;
Paa Kisten laae mit Sværd, ved Kisten sad
I Sølvslør Ximena, peged paa
Stamtavlen over Graven, og der stod
Med rødlig Skrift paa Tavlen nederst ridset:
»Rodrigo Diaz, sidste mandlig Arving,
Gud være Stammen naadig, hvor den er!« -
Det var en vaagen Drøm - og der kom fleer
Og værre Syner, da jeg sad paa Hesten:
Ti Aar var svundne hen, som lette Skyer!

Mig tyktes, jeg var paa en ukjendt Borg,
Ximena var der - med en fremmed Mand.
Den Ubekjendte klapped hendes Hals
225 Og spurgte hende: har Du glemt ham ganske?
Da nikked venligt hun og tog paa Skjødet
Et lille Barn og Barnet raabte: Moder!
Og see! i Gluttens favre Træk og Ansigt
Var ei et eneste af mine Træk,
I Mod'rens Sjæl ei Minde meer om mig!
Da mærked jeg, jeg drømte lutter Løgn,
Jeg løfted Haanden vredt mod Fristeren,
Mod Drømmens Gud, mod Løgnens gamle Fader,
Ham i den sorte Himmel, Satanas!
Jeg gjøs og spored uvilkaarligt Hesten,
Den steiled høit i Veiret og jeg vaagned.
Og da holdt ligeoverfor mig Gormaz,
Han smilte haanligt, meente vel, jeg frygted,
Da stred vi, atter jeg besinded mig,
Jeg vilde saaret ham i Skuldren - Sværdet
Løb nedenfor, og han sank baglænds ned -
Prælat, o beed om Naade for Rodrigo!««

⌘ Bevæget rakte Herrens Tjener ham
Sin Haand og atter talte da Rodrigo«.
»Prælat, som seer med Mildhed paa Rodrigo,
Jeg mere skrifte vil, Du skal erfare,
Hvorledes det ser ud nu i mit Hjerte.
Mit Øie hvile kan paa hele Jorden,
Eet Væsen kun tør ikke jeg betragte.
Naar En fortæller muntre Eventyr,
Da leger paa mit Ansigt tidt et Smil,
Men een Ting maa Du ei med Ord berøre,
Hvis ikke Du vil see min Latter druknes
I Krampegraad, hvis ikke Du vil see
Min Munterhed til Dødsangst sig forvandle;
Kun een Ting maa i min Nærværelse
226 Du ikke tale om - det er om *hende!*
Thi denne Tanke forbeholder jeg
Mig selv, naar jeg foruden Selskab er.
Alt andet kan jeg tale om fornuftigt,
Men denne Tanke grændser nærmest til
Min Sjæls Fortabelse, til rædsomt Vanvid.
See, jeg er ung og smuk af Legeme
Med smidig Arm og sunde Ledemod,
Og jeg har en Fornuft, som Du og Andre,
Naar det alt Andet, kun ei hende gjelder;
Men i det Øieblik Du nævner hende,
Da svinder bort min Ungdomsskønhed og
Min mennesk'lige milde Mine og
For hver en kold Betragter vil jeg tee
Mig som en Ulv, en Bjørn i kulsort Pelts,
Med Blodinstincter og med hviden Hugtand:
Min klare Indsigt gaaer fortabt og jeg
Nedsynker i en lodden Dyreverden -
Prælat, o beed om Naade for Rodrigo!«

⌘ Og Herrens Tjener fældte milde Taarer;
Han havde megen Medynk med Rodrigo,
Men videre da taledo Rodrigo:
»Prælat, som græder over mine Sorger,
Giv mig et Raad, hvorledes jeg skal handle.«

⌘ Da sagde Herrens Tjener: »vend Dit Øie
Fra jordisk Elskov bort en stakket Stund;
Med Tiden blier Ximena vel Din Brud.
Stor Sorg er lagt omkring Dit unge Hjerte,

Dog lider Ingen hvad han ei kan bære;
Mangt Bismerpund er paa Din Skulder lagt,
Det maa vel tyde paa, at den er stærk.
227 I Zaragoza boer en maurisk Konge,
Almoctad, fientlig stemt mod alle Christne -
Eobre Zaragoza, kæmp for Christus,
Jeg vie skal Dit Sværd og lyse Kirkens
Velsignelse, Rodrigo, over Hjelmen!« - -

☒ Den næste Dag Rodrigo sad paa Skimlen -
Saa lad ham ride da mod Zaragoza!